

نگاهی به روابط سریلانکا و اسرائیل

نفوذ و تأثیر سیاست خارجی هند نسبت به کشورهای شبه قاره و روند رو به گسترش همکاری‌های اقتصادی و سیاسی اسرائیل با کشورهای منطقه از موضوعات مهم و قابل بحث در منطقه آسیای غربی می‌باشد. نوشتار حاضر گزارش مختصری است از سیر روابط سیاسی- نظامی سری لانکا و اسرائیل که منجر به تأسیس سفارت سری لانکا در تل آویو گردید. به نظر می‌رسد عدم مخالفت و سکوت هند به عنوان بزرگترین قدرت نظامی و سیاسی فرا منطقه‌ای در اقیانوس هند نشان دهنده توافقی است که میان اسرائیل و هند در این رابطه صورت پذیرفته است و هر یک از این کشورها به تناسب ظرفیت‌های خود از آن منتفع شده‌اند.

تسلیمات پیشرفته داشت از اسرائیل درخواست سلاح و مهمات کرد و در مقابل مجوز تأسیس دفتر حفاظت از منافع اسرائیل در محل سفارت آمریکا در سال ۱۹۸۵ صادر گردید. رابطه سیاسی دو کشور تا سال ۱۹۸۹ در زمان رئیس جمهور پرآماداسا ادامه یافت. رهبران سیاسی مسلمان سریلانکا با توجه به روابط بسیار نزدیک با پرآماداسا و اعمال نفوذ بر دولت وقت سریلانکا توانستند پرآماداسا را متقاعد نمایند که روابط با اسرائیل را قطع نماید. البته دلایل دیگری نیز برای این اقدام دولت سریلانکا وجود داشت که می‌توان به مناسبات دوستانه سریلانکا با کشورهای اسلامی و همچنین بر ملا شدن کمک‌های تسلیحاتی و آموزشی اسرائیل به ببرهای تامیل اشاره کرد.

سابقه روابط سریلانکا و رژیم صهیونیستی به سال ۱۹۵۹ و در زمان نخست وزیری داهانایکه از حزب متحد ملی برمی‌گردد. در این سال روابط دو کشور با تأسیس دفتر حافظ منافع اسرائیل در کلمبو ایجاد و تا سال ۱۹۷۰ که دولت خانم سریمما باندرا نایکه از حزب آزادی با گرایشات سوسیالیستی بر سر کار آمد ادامه یافت. در این سال دولت سریلانکا که یکی از اعضای فعال جنبش عدم تعهد بود و از آمال مردم فلسطین حمایت می‌کرد مجبور شد روابط خود با اسرائیل را قطع نماید. در سال ۱۹۸۴ در زمان رئیس جمهور جایاواردنه از حزب متحد ملی که تفکرات و تمایلات غرب‌گرایانه داشت، به بهانه دریافت کمک‌های نظامی، روابط سیاسی و اقتصادی از سر گرفته شد. در آن زمان یک سال از شروع جنگ داخلی دولت مرکزی با جدایی طلبان تامیل می‌گذشت و دولت مرکزی که نیاز به

در زمان تصدی جایاواردانه، موساد به دولت سریلانکا کمک کرد تا با اخذ کمک‌های چند میلیون دلاری از بانک جهانی و سرمایه‌گذاران دیگر به بهانه توسعه از اسرائیل اسلحه بخرد. در سال ۱۹۷۷ طرحی به نام "توسعه رودخانه ماهاولی" که بزرگترین رودخانه سریلانکا می‌باشد، تصویب شد. جایاواردانه که وجهه عمومی خود را در داخل سریلانکا از دست داده بود برای جبران، دست به دامان آمریکا و رژیم صهیونیستی شد و تل آویو را در طرح توسعه ماهاولی شریک کرد. اندکی بعد، وزیر امنیت داخلی و وزیر توسعه از حزب UNP به قتل رسیدند. اهمیت قتل آنها در این بود که هیچکدام با مداخله موساد در پروژه ماهاولی و استفاده دولت از پول‌هایی که به منظور خرید اسلحه از اسرائیل جمع شده بود، موافق نبودند. گفته می‌شود ترور این افراد به دست ببرهای تامیل و به اشاره موساد انجام شد. در دوران نخست وزیری رانیل و یکرما سینکه موساد به فعالیت‌های خود در سریلانکا ادامه داده و به ارتش سریلانکا آموزش نظامی می‌داد. رژیم صهیونیستی اسلحه و قایق‌های جنگی DERORA و جنگنده‌های KAFIR در اختیار سریلانکا قرار داده است.

در اوایل دهه ۱۹۷۰ و همزمان با اعتراضات جهانی و همگانی کشورهای مختلف با ادامه اشغال سرزمین‌های فلسطینی توسط اسرائیلی‌ها، سریلانکا روابط همه جانبه خود با اسرائیل را برای مدتی مسکوت نمود.

سریلانکا در سال ۱۹۸۴ ناچار شد تا حدودی به اسرائیل نزدیک شود، چرا که در آن زمان اسرائیل تنها کشوری بود که می‌توانست به دولت در مبارزه با ببرهای تامیل در شمال شرق کشور کمک نماید و سلاح مورد نیاز سریلانکا را تأمین کند.

نفوذ و تأثیر سیاست خارجی دهلی نو نسبت به کلمبو به ویژه از سال ۱۹۸۸ به بعد و حضور و عضویت سریلانکا در جنبش عدم تعهد را می‌توان از موانع توسعه روابط کلمبو و تل آویو دانست.

سریلانکا کوشید تا در سال ۱۹۹۵ بار دیگر روابط گرمی با اسرائیل برقرار نماید اما مخالفت برخی از وزیران مسلمان در دولت مانع این اقدام گردید.

در پی تشدید فعالیت‌های افراطی مبارزان تامیل در سریلانکا، در ششم ماه مه سال ۲۰۰۰ اسرائیل از اعلامیه دولت سریلانکا به ریاست جمهوری خانم چاندریکا کماراتونگا، برای برقراری روابط با آن کشور استقبال نموده و آمادگی و مراتب خرسندی خود را برای مبارزه با تروریسم در سریلانکا اعلان داشت. این در حالی است که گزارش‌های متعددی در خلال سال‌های گذشته در خصوص ارتباط و همکاری حماس، جهاد اسلامی و حتی القاعده با گروه ال.تی.تی.ای (ببرهای آزادیبخش تامیل) در رسانه‌ها منتشر گردیده بود.

با همه اینها، پس از اوج گیری فعالیت‌های خشونت‌آمیز ببرهای تامیل، سریلانکا در اوایل ماه مه ۲۰۰۰ تصمیم گرفت روابط دیپلماتیک پایدار خود با اسرائیل را از سر بگیرد و از دسامبر ۲۰۰۱ مناسبات خود را با ایالات متحده آمریکا نیز تقویت نمود.

گزارش‌های ویژه حاکی از آن است که اسرائیل، بدون جنجال و بی سر و صدا، نیروهای امنیتی سریلانکا را برای مبارزه با ببرهای تامیل آموزش نظامی می‌دهد. سریلانکا در راستای اتخاذ سیاست جدید خود مبنی بر توسعه روابط با جهان به ویژه کشورهای منطقه، می‌کوشد تا روابط چند جانبه خود را با سایر کشورهای در حال توسعه جهان، به ویژه در سکوه‌های بین‌المللی و سازمان ملل متحد با هدف ارتقا، حاکمیت سیاسی، استقلال و

توسعه کشور، به ویژه در مبارزه علیه تروریسم و اقدامات خشونت بار ببرهای تامیل تقویت و استوار نماید و این موضوعی است که می‌تواند به عنوان دستمایه ارتباط جدیدی بین کلمبو و تل آویو ثابت گردد.

ملاحظات

۱. برای پی بردن به چگونگی مناسبات سریلانکا با اسرائیل، شناخت تأثیر روابط هند و سریلانکا بر مناسبات منطقه‌ای و بین‌المللی ضروری است. از سال ۱۹۴۸ تاکنون دو عامل مهم در سیاست خارجی سریلانکا برقرار بوده است: الف) عضویت در جنبش عدم تعهد ب) حفظ ارتباط استوار با هند و تأثیر آن بر مناسبات کلمبو با اسرائیل و سایر کشورها (سیاست‌های منطقه‌ای هند همواره بر خط مشی سیاسی سریلانکا تأثیرگذار بوده است).

۲. از سال ۲۰۰۰ میلادی تاکنون، سفارت سریلانکا در تل آویو فعالیت خود را از سر گرفته است و سفارت اسرائیل در دهلی نو اکرديته نزد دولت سریلانکا می‌باشد. با عنایت به تقویت روابط هند و اسرائیل، اکنون به نظر می‌رسد دهلی نو نسبت به تقویت روابط تل آویو- کلمبو تا حدودی به دیده اغماض می‌نگرد. لازم به ذکر است بر اساس گزارشات واصله سفارت سریلانکا در تل آویو فعال تر شده است و طی سال گذشته میلادی، مقام‌های سیاسی، امنیتی از جمله قائم مقام وزیر امور خارجه، وزرای بازرگانی، تجارت بین‌الملل و تنی چند از دیگر وزرا سفرهای متعددی به تل آویو داشته‌اند.

۳. در حال حاضر اسرائیل در رابطه با احداث شبکه تلفن عمومی در مناطق روستایی، کمک به سونامی زدگان و فروش اسلحه و جاسوسی در سریلانکا فعال است. مقامات کنونی سریلانکایی از هر نوع موضع‌گیری علنی علیه رژیم صهیونیستی خودداری می‌کنند و آنها در برخورد با

قضایای لبنان و فلسطین محتاطانه برخورد می‌کنند. لیکن راجا پاکسا (رئیس جمهور وقت) همیشه در مجامع اسلامی خود را مؤسس کمیته همبستگی با مردم فلسطین معرفی می‌کند.

آخرین وضعیت جنگ و ارزیابی

ذکر این نکته لازم است که مناقشه سریلانکا یک جنگ قومی و ملی است (هر چند با توجه به سابقه ببرها در ترور گاندی و عملیات تروریستی و فعالیت‌های غیر قانونی دیگر در داخل و خارج از کشور دولت سعی دارد که آن را جنگ با تروریسم معرفی نماید) و در واقع ببرهای تامیل به عنوان نماینده تامیلیان برای احقاق حقوق خود در این جنگ ۲۵ ساله درگیر شده‌اند. طی ماه‌های گذشته، تظاهرات تامیلیان هند، در حمایت از تامیلیان سریلانکا در نوع خود بی‌سابقه ارزیابی شده است. سر وزیر تامیل نادو و رهبر حزب کمونیست و سایر احزاب کوچک در جنوب هند در اکثر اوقات از دولت هند درخواست داشته‌اند که جهت حمایت از تامیلیان سری لانکا مداخله نمایند.

به‌رغم فشار آمریکا، کشورهای غربی و هند مبنی بر ادامه مذاکرات صلح و یافتن راه حل سیاسی توسط کمیته نمایندگان تمام احزاب برای خاتمه بحران و جنگ، دولت راجا پاکسا با ایجاد زمینه سازی بین المللی برای مبارزه با تروریسم و قطع منابع مالی، سیاسی ببرهای تامیل در داخل و خارج از کشور، در ابتدای سال ۲۰۰۸ آتش بس سال ۲۰۰۲ میلادی را یک جانبه لغو نمود و دولت قبلی که آن را امضا کرده بود، خیانتکار نامید.

هم اکنون نیروهای دولتی اکثر مواضع و مناطق تحت نفوذ ببرها در دو استان شرق و شمال را تصرف نموده‌اند و تنها بخش کوچکی از منطقه در دست ببرها باقی مانده است.

هرچند پیروزی‌های نیروهای دولتی طی جنگ ۲۵ ساله بی سابقه بوده است، اما واقعیت این است که این جنگ برنده‌ای نخواهد داشت و اگر دولت سری لانکا به‌رغم مخالفت‌های بین‌المللی و حمایت قدرت‌های منطقه‌ای و اسرائیل توانسته است به توفیقات نظامی دست یابد، در مقابل ببرهای تامیل با توجه به موقعیت منطقه به مبارزه خود در چارچوب درگیری‌های

غیرکلاسیک و پارتیزانی، تشدید عملیات انتحاری، بمب گذاری و ترور در شهرها ادامه خواهند داد. لذا همان گونه که اکثر تحلیل‌گران مسایل شبه قاره و سری لانکا معتقدند، حل مناقشه داخلی سریلانکا راه حل نظامی ندارد و باید به دنبال راه حل سیاسی برای این بحران بود.

علیرضا مرادی

اداره اول آسیای غربی - وزارت امور خارجه